కపర్ది

[కథాకృతస్వప్నము]

= శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ =

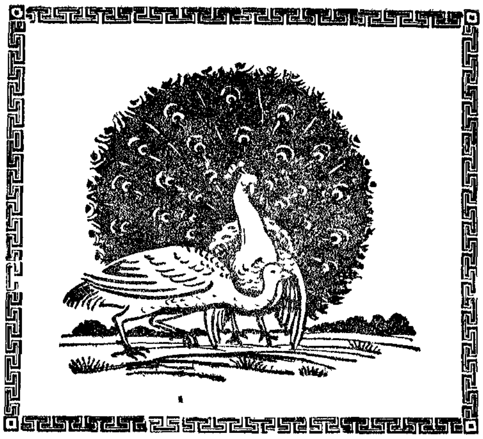

పీఠిక

నేను కపర్దిని రెండేండ్లుగా నెరుగుదును. ఆ పరిచయము కొద్దిమాత్రము స్నేహముగా పరిణమించెను. కపర్ది యనినచో నానాటికి గౌరవమును హెచ్చుచుండెను. అతని వయసు ముప్పదియేండ్ల లోపు. వృత్తి న్యాయవాది. అందులో గిట్టింపు తక్కువ యైనను పిత్రీయమైన యాస్తిమీద సాలుకు మూడునాల్గువేల యాదాయము వచ్చును. ఆంగ్లేయములో పట్టపరీక్ష పొందుటయే కాక సంస్కృతాంధ్రములలో చక్కని సాహిత్యము కలవాడు. మానిసి యందగాడు. సంగీతము కొంత చెప్పికొన్నాడట. భరతశాస్త్రమున లక్ష్య లక్షణములు చక్కగా తెలిసినవా డని ప్రతీతి. అతడు నన్ను తన యింటికి రమ్మని యాహ్వానింపగా నేను— అందులో నేను, అతని నొక యవతారపురుషుడుగా భావించెడు నేను— ఎట్లు కాదనగలను? అతనికిని, నాకును స్నేహ మున్నను స్నేహము స్నేహమే. లోని మనోభావములో అత డొక గురువు, నే నొక శిష్యుడను. చాలదినములనుండి నా హృదయములో నొక భావము—"ఇటువంటి మన్మథాకార సంగీత సాహిత్య సరస్వతికి నెట్టి భార్యకలదో? ఆమె యెంత యందకత్తెయో? విద్యావతి కూడ నేమో?" అని. లోపల వెళ్లవలయుననియే యున్నది. పైకి మాత్రము "మరియొకసారి వచ్చెదను లెండి" అన్నాను. అతడు "నేను వెనుక రమ్మన్నప్పుడు నీ విట్లే యంటివి"అనెను. దానితో నేను తిరిగిపోయి, మాటాడకుండ బయల్దేరితిని. వారి యిల్లు విశాలమైన క్రొత్త కట్టడము. ఆధునిక గృహనిర్మాణమునందలి సర్వరమ్యతయు కలదు. పోయి చావడిలో నొక పడకకుర్చీలో కూర్చుంటిని. ఎన్నాళ్లుగానో యీ మాత్రము సావకాశముగా నున్నప్పుడు కొంచెము పాడు డనియు, కొంచె మభినయింపు డనియు అతని నడుగవలయు నని నా కోర్కి. ఒక అర గంట తాత్సారముచేసి చివరకు బయటపెట్టితిని. ఆయన చిరునవ్వునవ్వి "నేనే యభినయించవలయునా? మరి యెవ్వరైన నభినయించిన చాలునా" యనెను. నా గుండెలో గుబుక్కుమన్నది. "ఏమి రా భార్యను పిలిచి అభినయింపించునా? తన భార్యచేత నాయెదుట నభినయింపించునంతటి సౌహార్దము నాయం దున్నదా" యనుకొంటిని. ఆయనయు "నేను కాదు. నా కుమారునిచేత అభినయింపించెద"ననెను. నా ప్రాణములు కుదుటపడినవి. నేనేమియు మాటాడలేదు. కపర్ది తన కొడుకును పిలచెను. ఆ పిలచినది కొడుకు నేనా యని యనుమానపడితిని. ఆ పిలిచినవాని పేరు సంస్కృతముకాదు, తెనుగు కాదు; పాశ్చాత్యుల పేరు - రొనాల్డు (Ronald) అని.

అంత నొక నాలుగేండ్ల బాలుడు మే మున్న చోటికి వచ్చెను. ఎఱ్ఱని జుత్తు. తెల్లని మేను. పిల్లికండ్లు. పిల్లవానిని చూచినంతనే పాశ్చాత్యుల పిల్లవానివలె నుండెను. కాని, ఆ కన్నులలో చూపు, పసితనము యొక్క వైఖరి, నవ్వులోని మాధుర్యము తెలుగుతనమునే విరియించుచున్నది. నా కవుగాముల యంతు పట్టలేదు. నా నివ్వెరను కపర్ది చూచుచునే యుండెను.

"నాన్నా! ఒక మువ్వగోపాలపద మనరా" యనెను. వాడు నన్ను చూచి సిగ్గుపడెను. ఆసిగ్గులోని వైఖరి తెనుగుపెంపకమునే వెల్లడించెను. కపర్ది "భయము లేదు. ఆయన మనవాడే" అని నచ్చచెప్పి, దగ్గరకు తీసికొని, లాలించి, యొక పదము మొదలందించి

ప్రోత్సహించెను. ఇంచుక సేపటిలో పిల్లవాడు సగము సిగ్గును తొలగబెట్టి తొక్కుపలుకులతో ఆ పద మనుచు నడుగువేసి చేతులు త్రిప్పి యంతలో పెద్దసిగ్గు వచ్చి పోయి కపర్దియొడిలో నురికి తల వాంచుకొనెను. కపర్ది పకాలున నవ్వి యతని వీపు చరచి ఎత్తికొని ముద్దాడి తీసికొనిపోయి లోన దింపివచ్చెను. అప్పుడు నే నెట్లుంటిని? ఒక చిత్రప్రతిమవలె నుంటిని. బహిశ్చైతన్యము మాలిన నాయెదలో నూహాపరంపర యానకట్టలేని మహానదివలె పోవుచుండెను.

"ఇత డొక పాశ్చాత్యస్త్రీని వివాహమాడెనా? ఇతడు పాశ్చాత్యదేశములకు వెళ్లినట్లెవ్వరును చెప్పలేదు. ఒకవేళ నితని భార్య పాశ్చాత్యాంగన యైనచో నింతసేపు గృహాంతర్భాగమున నేల ఉండును? ఈపాటికే సావడి లోనికి వచ్చి, తద్దేశగృహిణీమర్యాదల జరపియుండును. ఇతని గృహము పూర్తిగా పాశ్చాత్యమర్యాదలతో నిండియుండును. ఈ పిల్లవాడు అప్పుడు తెలుగు మాటాడునా? అంతయు నాంగ్లేయములోనే భాషించియుండును."—ఏవో యిట్టి యూహాలు వందలు వేలుగా వచ్చుచుండెను.

కపర్ది నేనున్న చోటికి వచ్చి నాస్థితి యంతయు చూచి "ఏమి యాలోచించుచుంటివి" యనెను. నేను నాలోనుండి చప్పున వెలికివచ్చి "ఏమియును లేదు. ఈ పిల్లవాడు—బాగుగా నున్నది." అంటిని. కపర్ది—నవ్వెనో?, ముఖములో విషాదము తెచ్చుకొనెనో?, ప్రాతకథ స్మరించెనో?, సౌముఖ్యము వెల్లడించెనో?, అన్నియు నొక్కసారిగా చేసెనో?

ఆపాటున కూరుచుండి పదినిముసములు నాతో మాటాడలేదు. రాత్రి పదిగంట లైనది. నేను తెలివి తక్కువగా మాటలాడితి ననిపించినది. నాకు ముండ్ల మీద నున్నట్లున్నది. వెడలిపోవుదు నని చెప్పజాలక, వెడలిపోవుటకు నాయొడలి కదలిక యంతయు నభిముఖముగా నుండగా కపర్ది యిట్లనెను: "నీ వీపూట ఇచ్చటనే భోజనము చేయుదువు" అని. అతని యామాట శాసనమువలె నుండెను. అతడు శాస్త. నేను శాస్యుడను.

భోజనము లైనవి. రాత్రి పదునొకం డైనది. వాకిటిలో కూర్చుండి మాటాడుచున్నాము. కపర్ది లేచి నన్ను లోనికి రమ్మనెను. ఇరువురము లోనికి పోయితిమి. ప్రక్కగదిలోనికి నన్ను తీసికొనివెళ్లెను. ఒక మంచముమీద మెత్తని పరుపులమీద 'రానాల్డు' నిదురపోవుచుండెను. కపర్ది మంచమువద్ద నిలచుండి వానివంక చూచుచుండెను. నేనును చూచితిని. మాటాడకుండ నతడు గది వదలివెళ్లెను. నేను నతని ననుసరించితిని. బయట కుర్చీలలో కూర్చుంటిమి. అత డిట్లు చెప్ప నారంభించెను:

కపర్ది కథ

౧

"నా కప్పు డిరువదిరెం డేండ్లు. నా తల్లిదండ్రులు చిన్నతనముననే పోయిరి. నా యాస్తిని రక్షించిన యొక్క మేనమామయు నా యిరువదియవయేటనే పోయెను. నే నప్పటికి రెండేండ్లనుండి నా వ్యవహారములు చూచుకొనుచుంటిని. సాలున కైదువేలు దాటి నా కాదాయము వచ్చును. నీవు వినియుందు వనుకొందును. మా మేనమామ బ్రతికియున్నప్పుడు నాకు వివాహము చేయవలయు నని యెంతయో ప్రయత్నించెను. నేను బి. ఏ. పరీక్ష యిచ్చినగాని వివాహము చేసికో నంటిని. నా మొండిపట్టు చూచి యాయనయు వచ్చిన వంద సంబంధములను త్రిప్పివేసెను. ఆయన పోయినతరువాత నాకు పిల్ల నీయవలయు ననగా వచ్చి నన్నే యడుగవలయును. న న్నెవ్వరు వచ్చి యడుగలేదు. సాహసించి యడిగిన యొకరిద్దరిని పుల్లవిరుపు మాటలతో పంపించితిని.

ఇంతకు నేను వివాహము చేసికో నిష్టము లేక కాదు. దానికి వేరే కథయున్నది. వినుము. ఒక స్నేహితుని పెండ్లికి నే నొక పల్లెటూరు పోయితిని. వా రొక భోగముమేళమును తెచ్చిరి. నాకు భరతశాస్త్రమునందభినివేశము కలదని తెలిసి స్నేహితులందరు వా రభినయించువేళ నన్ను ముందుకు త్రోయుచుండిరి. ఆ మేళములో నొక పదునాలుగేండ్ల పిల్ల. దాని కనుముక్కుతీరు, శరీరచ్ఛాయ, ఆ పెదవుల రెంటి కలయిక, ఆ చెక్కిళ్లమీదికి జారుచున్న కంటి తుదకాంతి, అరటిచెట్టు క్రొత్తగా గొలవిడచునప్పటి చివరి సన్నని

పూబాటమరింపువోని దాని జవ్వనపు తొంగి చూచుట, దాని కన్నులలోని యమాయకత్వము ఏ దైవ ప్రేరితమో అది మాటిమాటికి నా వంకనే చూచుట, చిరుతసిగ్గులు పిసాళించుట ఇదియంతయు నాకొకవిచిత్ర మైన యనుభూతివిశేష మైపోయెను. పెండ్లినుండి తిరిగి వచ్చితిమి. నాకు నిదురపట్టలేదు. అన్నము రుచించ లేదు. పెద్దవారు లేరుగనక నా మనస్సు విపరీతపు త్రోవలు పోవుచున్న దనుకొంటిని. ఎంతవిచారించినను దానిలో నాకు వైపరీత్యము కనుపించలేదు. నేను పెండ్లి చేసికొనినచో నాపిల్లనే చేసికొందును. నే నెవరు? అది యెవ్వరు? నేను సంఘసంస్కారిని కాదు. సంస్కార భావములందు నా మనస్సులో నదివర కెప్పుడును ఆదరము లేదు; నిరాదరము లేదు. ఆపిల్లను నేను పెండ్లి చేసికొందు ననుకొన్నది సంస్కారబుద్ధిచేత నే కాదు. భగవంతుడు దానిని నాకై నిర్మించెను. న న్నామెకై నిర్మించెను. అరే! నే నింత తద్వశుడనై పోతిని. ఆమెయు రోయియింటి బాలిక. ఆమె నాకోసము సౌశీల్యవతి యైయుండునా? నేను విటకాడనై యుందునా? ఛీఛీ! ఎంతకాదనినను నన్ను నేను కాదనుకొనలేక పోతిని. అప్పటినుండి తొందరపుట్టెను. వారిది యేయూరు? ఆ వివాహమైన మిత్రుని కనుగొంటిని. వారందరు నవ్విరి. నే నాగ్రామమునకు పోయి వారి యిల్లు కనుగొని ప్రొద్దుగ్రుంకినతరువాత దొంగచాటుగా వారి యింటికి పోయితిని. నా కచ్చట తేళ్లమీద కూర్చున్నట్లుండెను. అచ్చటి యీ యసహ్యమైన గోల ఎందుకు? వా రందరు నేను కన్నెతికము పెట్టుటకు వెళ్లితి ననుకొన్నారు. నేనును క్రమముగా తెలియచేయవచ్చు ననుకొంటిని. ఆబాలికపేరు మృణాళిని.

మృణాళినియు, నేనును సంవత్సరము కలసి యుంటిమి. స్నేహితులలో నన్నుగురించి వేయివదంతులు బయల్దేరినవి. నే నెన్నిసార్లు ప్రస్తావన చేసినను దాని తల్లి "తరువాత పెండ్లి చేసికొనవచ్చును, తొందర యేమి" యని యెలయించెను. మృణాళినియు, నేను మాత్రము భార్యాభర్తలవలె నుంటిమి. ఆమెకు నేను భరతాభినయము చాల నేర్పితిని. దాని గొంతు పైడితీగ.

ఆమెతో నేను కలసి యనుభవించుచున్న బ్రహ్మానందములో వివాహము చేసికొనవలయు నని కాని, యామె నాదుష్టసంపర్కమునుండి వెలికి తేవలయునని కాని యెప్పుడును నిష్ఠగా పూనలేదు. ఆయేడాది చివరకు వచ్చినకొలది దాని తల్లియు, నప్పలును దానిని నావెంట పంపించ రను విషయము కొంతకొంత నాకు గోచరించినది. నేను రమ్మన్నచో మృణాళిని నావెంట వచ్చెడిదే. అప్పటి కది పదునైదేండ్లపిల్ల. నే నా ప్రయత్నమును చేసితిని. దానికి మైనారిటీ వెళ్లలేదు కనుక నేను తీసికొనిపోయినచో నాపై నభియోగము చేయుదు మని వారును బెదరించిరి. నే నేమి చేయవలయునో నాకు తెలియలేదు. ఒకనాడు రాత్రి నేనును, మృణాళినియు నొకరినొకరు కౌగలించుకొని యేడ్చితిమి. నా మనస్సులో నొక్క యనుమానము. మృణాళినికి మా బంధములోని పవిత్రత తెలిసికొనునంత వయఃపరిణతి కలుగలేదని. ఆ యేడాదిలో నేను వారి కెంతయైన డబ్బు నిచ్చితిని. వివాహమునకు వా రంగీకరించని వేళ నుండి నేను ధనమిచ్చుట యాగిపోయెను. పరిస్థితులు చమత్కారముగా మారెను. ఒకరోజున నేను పోగా మృణాళిని బంధువులయింటికి పోయిన దనిరి. వారము గడచెను. రెండువారములు గడచెను. నామనస్సు మారి పోయెను.

నేను అప్పటికే బి. ఏ. పరీక్ష యైయుంటిని. ఆ కోపములో, ఆ దుఃఖములో, ఆ నిరాశలో నేను ఒక నాటి సాయంత్రమున నాకు నాకే తెలియకుండ మద్రాసుపోయి లాకాలేజీలో చేరితిని. రెండేండ్లు నా చదువు, నేను. మృణాళిని ప్రతినిశాభాగమునందును నామనస్సులోననే యుండెను. పగ లామెను మరచి పోవుచుంటిని. ప్రతినిశాపరభాగవేళయందు గాఢాలోచనాపర్యవసన్నమైన దొక్కటే నిశ్చయము. ఆమె నా భార్య. నేను మరొకర్తెను వివాహమాడను. ఆమెను దాని తల్లియప్పలు వృత్తిలోనికి దించెదరేమో. దించినను దానిని నేను స్వీకరించెదను. ఆమె యంగీకరించనిచో నేను నాజీవితాంత మిట్లే తద్వ్రతుడనై బ్రహ్మచర్య మవలంబింతును.

౨

న్యాయవాదిపరీక్షయం దుత్తీర్ణుడ నైతిని. మదరాసునుండి యొకామెకి వారి యూరే పోయితిని. ఆ యూరిలోని నాస్నేహితులు నన్ను వారియింటికి రమ్మని పిలచిరి. నేను రానంటిని.

“ఓయీ! నీ కింకను దానిమీది యాశ వదలలేదు. దానికేమి? ఆమెయభినయము చూసితీరవలయును. ఈ రెండేండ్లుగా నామె పేరు మోసినది. భరతశాస్త్రములో అంతటి విద్యాశాలిని యీప్రాంతములందు లేదట. ఆమె నెవ్వరు పిలచినను రాదు. మేళము కట్టదు. మా కామెయభినయము చూడవలయు నని యున్నది. నీవు వచ్చినచో మా కది సులభముగా సమకూరును” అనిరి. మరియు మృణాళినినిగురించి చిత్రచిత్రములైన కథలు చెప్పిరి. ఆమె కొక కొడుకట. ఒక దొర పాశ్చాత్యుడు ఆమె నుంచుకొనెనట. ఏడాదిగా నామె కాంగ్రెసులో వాలెంటీరుగా చేరెనట. నిత్యము ఖద్దరునే కట్టునట. ఆరునెలలనుండి క్షయవ్యాధియేమో అనుకొనుచున్నారట. ఒక వార్త కాదు. నాతల దిమ్మెక్కిపోయినది. వైముఖ్య మెంత కలిగినదో, నాసర్వాశలు నెంత కుంగినవో పోయి యామెను చూడవలెనని అంత నాసర్వాశలు చెలరేగుట మరల నంత జరగినది. వారి వెంటబడి నాకాళ్లే యచ్చటికీడ్చుకొనిపోయినవి.

పోయి వారి సావడిలో కూర్చుంటిని. మే మచ్చట కూర్చుండియుండగనే మృణాళిని యచ్చటకు వచ్చెను. ఒక తెల్లని ఖద్దరుచీర ధరించియుండెను. మనిసి శుష్కించినట్లు లేదు. నే నామెవంక నివ్వెరపోయి చూచితిని. ఆమె నావంక చూచి యాశ్చర్యపోలేదు. ఆనందపడలేదు. క్రొత్తదనము ననుభవింపలేదు. రెండేండ్లక్రింద మే మిర్వురము కలసియుండిననాడు నన్నెంతచనవుతో, విశ్వాసముతో, పరమానుబంధముతో చూచినదో అట్లే నాయందు ప్రవర్తించెను. వీరు చెప్పిన కథలన్నియు నిజములా, అబద్ధములా?

అప్పుడు వారందరును “నీయభినయమును చూడవలయు నని వచ్చితిమి” అని యడిగిరి. ఆమె వెంటనే వచ్చి నన్నానుకొని నిలుచుండి, రెండేండ్లక్రింద నేనేదైన పాడుమనగా నన్నెట్లడిగెడిదో అట్లే యడిగెను: తన వక్షస్స్థలము నావామభుజమ్మున కానించి, “ఏమభినయించమందురు?” అని.

ఆమెశరీరము నాయొడలికి తాకినంతనే యామె యొడలు తీవ్రజ్వరముచేత మండిపోవుచున్నట్లు తెలిసెను. ఆమె యాజ్వరబాధ ననుభవించుట లేదు. నాకు చిత్రమనిపించెను. అంతమందిలో నాసంగతి నే నామెతో నేమని ముచ్చటింతును! ఆమెకు నేను నేర్పిన కీర్తన నొకటి పాడుమంటిని. ఆకీర్తనలోని భావము ‘తల్లి తన పిల్లను ముద్దాడుట.’ మృణాళిని యాకీర్తన నభినయించెను. అట్టి దివ్యమైన యభినయము నే నెచ్చటను చూడలేదు. నే నామెకు నేర్పలేదు. అయ్యయ్యో! ఆ కన్నులలోని వాత్సల్యము, పిల్లవంక చూచుచున్నట్లు మొగము వంపగా నామెచిబుకమును, కపోలాధోభాగమును పొందిన వట్రువతనము నిప్పటికి నాకన్నుల కట్టినట్లే యున్నది. నేను నామనస్సునొత్తిడి యోర్చుకోలేకపోయితిని. ఆ యభినయభారముచేత నామె తూలిపడిపోవునేమో యనుకొంటిని. నాహృదయోద్వేగము నేను పట్టుకొనలేక ఎవ్వరితో మాటాడకుండగనే నేనచటనుండి వెడలిపోయితిని.

౩

వారి యింటినుండి యుత్తరాభిముఖముగా పోగా దారిలో నొక వాగుండెను. ఆవాగు సర్వఋతువులయందు ప్రవహించుచుండును. ఆవాగుమీద వంతెన లేదు. జన మందరు దిగియే పోవుదురు. ఆవాగు దాటిన తరువాత క్రొత్త పట్టణమంతయు బలిసెను. వారి యిల్లు ప్రాతపట్టణములో నున్నది. ప్రాతయూరు వాగునకీవల.

అప్పటికి ప్రొద్దుక్రుంకవచ్చుచున్నది. నేను విషాదమగ్నహృదయుండనై వాగుదాక పోయితిని. ప్రక్కన నెవరో నడచివచ్చుచున్నట్లుండెను. తలనెత్తి చూడగా మృణాళిని. దాని చంకను ఈ పిల్లవాడుండెను. అప్పటికి వీడు ఏడాదిపిల్లవాడు. ఆమె జరీపేటంచుల జరీగళ్ల పొందూరుచీర తాల్చియుండెను. నే నామె నేమియు నడుగలేదు. ఆమె నాతో నేమియు చెప్పలేదు. నే నడుగకుండ, నామె చెప్పకుండ నామె నాతో వచ్చి

వేయుచున్నదని నాకు తెలియును. వాగుదగ్గరకు చేరు వేళకు కొంచెము చీకటి పడినది. కాని వచ్చిపోవు జనము ఒకరికొకరు కనిపించుచునేయుండిరి. వాగులో నీళ్లు మోకాలిపైకి వచ్చుచుండెను. మృణాళిని దిగినచో నామెచీరయంతయు తడిసిపోవును. నే నామెను రెండు చేతులలో నెత్తుకొని వాగులో నడచితిని. జనమందరు నావంక చిత్రముగా చూడసాగిరి. క్రొత్తయూరిలో నొక పెద్ద మేడలో హోటలుండెను. అది యొక యయ్యరుహోటలు. నే నామె నచ్చటికి తీసికొనిపోవలయును? ఆరాత్రి కొక గది తీసికొని యందుండి మరునాడు ఈయూరు తీసికొనిరావలయు నని తలంచినాను. అయ్యరును ఒక గది యిమ్మంటిని. అతడు కాళీలు లేవనెను. చివరకు మేడచివరిభాగములో నొకగదిని కాళీ చేసియిచ్చెను. నేను మృణాళినిని అందు కూర్చుండబెట్టితిని. "నేను భోజనమునకు పోయెదను. నీవు నావెంట నేల వచ్చితివి?" అంటిని. ఆమె మాటాడలేదు. నేను "నిన్ను నే నిప్పుడు తీసికొనిపోయినచో లోక మేమందురు? నేను వివాహమాడుటకును నీ విప్పుడు తగనిదానవు. నీవు పోయి నీతల్లిదగ్గర నుండుము. నే నిట్లే జీవితాంతము నీవే నాభార్య వనుచు బ్రహ్మచారినై యుందు" నంటిని. అని, పోయి భోజనము చేసి మరలివచ్చితిని. అప్పటికి ఆమెతల్లియు, అప్పగార్లును గదిలో నుండిరి. వా రామెను తిరిగి యింటికి రమ్మనిరికాబోలు. ఆమె ఏమి సమాధానము చెప్పెనో నాకు తెలియదు. ఆమె మరలి తమతో రాదని వారు నిశ్చయము చేసికొని వెడలిపోయిరికాబోలు. నేను మృణాళినియు, దాని బంధువులును కలసియుండుట చూసి యచటనుండి వెడలిపోయి యారాత్రి యా గదిలోనికే పోలేదు. నాకు తెల్లవారలును నిద్రయును లేదు.

ఆమె తన తల్లివెంట వెళ్లిపోయియుండు నని మనసులో దృఢవిశ్వాసము. వెడలిపోదని మనసులో నొకచోట చిన్న యాశ, అనుమానము.

మరునాడు ప్రొద్దున నే నచ్చటికి పోగా నామెయు, పిల్లవాడును అచటనే కూర్చుండియుండిరి. నేను "నీవు వెళ్లిపోలేదా?" అని యడిగితిని. ఆమె మాటాడలేదు. ఆమెమీద నాగుండెలో మేరుపర్వతమంత మహానురాగము. ప్రతినిమేషమున పోయి కౌగలించుకొని మనము వివాహమాడి సుఖముగా నుందమని చెప్పవలయు నన్నంత యాభిముఖ్యము. ఇంతటి మహావాంఛాప్రవాహాను ఏదో ఒక చిన్ని వెలిబిగువు - గడ్డిపరక యంతటిది - ఆనకట్ట కట్టి నిలుపుచుండెను.

మరల కొంతసేపు చూచి సాయంకాలమువరకు నామె యట్లే ఉండినచో నామెను తీసికొనిపోదు నని యనుకొన్నానో యేమో. అచటనుండి వెడలిపోయితిని.

తరువాత రెండుగంటలైన కాలేదు. ఊరిలో సత్యాగ్రహము జరుగుచుండెను. ఆజ్ఞోల్లంఘనము చేసి విచ్చిపోవని జనసముదాయము విరియచేయుటకు రక్షకభటులు తుపాకులు పేల్చిరనియు, ఒకదెబ్బ తగిలి మృణాళిని చనిపోయె ననియు నెవ్వరో యింతలో చెప్పిరి. నే నామెను పోయి చూచితిని. ఆమె గతాసువై యుండెను.

వెంటనే నాకు ఆపిల్లవా డేమయ్యెనో యన్న భావముతో హోటలునకు పోయితిని. ఈ పసివాడు గిలగిల కొట్టుకొనుచు నేడ్చుచుండెను. నేను వీనిని మృణాళినితల్లికి తీసికొనిపోయి యొప్పగించవలె నను కొంటిని. ఇంతలో దుఃఖించుచు మృణాళినితల్లియు, బంధువులును వచ్చిరి. వారు కుఱ్ఱవానివంక చూడలేదు. నావంక చూడలేదు.

నేను కుఱ్ఱవానిని తెచ్చుకొంటిని. వారి ప్రసంగమువలన నితనిపేరు రొనాల్డు అని తెలిసెను.

ఈ బాలుడు నేనే తన తండ్రి ననుకొనుచున్నాడు. ఒకవిధముగా తండ్రినేకదా. కాని నేను తెలిసికోలేని దొక్కటియే విషయము. మృణాళిని నన్ను వదలి అట్లేల ప్రవర్తించెనో యని. నాకు తరువాత తెలిసినది. ఆమెను దాని తల్లియు, అప్పలును చాల బాధలుపెట్టిరట. భరింపలేక, ఎదిరించు శక్తి లేక, వయస్సు లేక, ఆధారములేక వారి బలవంతమునకు లొంగవలసి వచ్చినదట."

ముగింపు

అని కపర్ది పుచ్చిన నిశ్వాసము నాగుండెలో పదిమైళ్లలోతున దిగబడెను. ఆరాత్రి నేను వారి యింటి

లోననే నిద్రించితిని. కపర్దిని నే నోదార్చవలయునో, సానుభూతి తెల్పవలయునో, నీవు మహాపురుషుడ వని ప్రశంసింపవలయునో, కులభ్రష్టుడ వని నిందింపవలయునో నాకేమియు తెలియలేదు. అత డన్నచో మనస్సులో నొక మహాగౌరవ మేర్పడినది.

తెల్లవారుకడ కొంచెము నిద్రపట్టినది. కపర్ది వచ్చి నన్ను నిద్రలేపెను. కాఫీకి తొందరపెట్టెను. ఈ కపర్ది రాత్రి కథచెప్పిన కపర్ది కాడు. పరమోత్సాహవంతుడు. పరిహాసవాక్కు. అతని నవ్వువెన్నెలల ముందు సర్వవిషాదాంధకారములు తొలగిపోవును. నేను రెండేండ్లుగా అప్పుడప్పుడు కలసికొన్న రసజ్ఞశేఖరుడు, కళాజీవియు, మధురభాషుడు నగు కపర్ది అతడు.